

— Jubileumsmarkering —

av
Statens Oldfrueskole (etabl. 1955)
&
Statens Kjøkkensjefskole (etabl. 1956)

Torsdag 3. september 2026 fra kl 17 - Festsalen til OsloMet, Pilestredet 52

Samledokument

Profesjonsutdanningene til denne kategorien ledere – historikk, dagens studietilbud og arbeidslivets behov

Innhold

Forord

- Invitasjonene til jubileumsmarkeringen
- Jubileumsskriftet *Husøkonomi, kostøkonomi og fasilitetsstyring. Et skrift i anledning jubileum for den statlige oldfrueutdanningen (1955) og opprettelse av Statens skole for kjøkkensjefer (1956).*
Av Dag K. Flater Hwang
 - Artikkelen *Oldfruene vil ha fagutdannelse* i Aftenposten, 16. november 1954
 - Kronikken *Hvem skal lede de 240 000?* Av Ellen Nygard
- Brev og støtteskriv for reetablering av Bachelor i fasilitetsstyring og serviceledelse skrevet i perioden november 2022 – februar 2023 av Forskerforbundet, Norsk Arbeidsmandsforbund, Fagforbundet, Norsk Forening for Service og Renhold, Divisjon Facilities Management ved Akershus universitetssykehus og NHO Service og Handel
- Totalforsvarsåret 2026: *Nasjonalt ansvar for små fagfelt i høyere utdanning.* Av Ellen Nygard
 - Hilsningstaler fremført på jubileumsmarkeringen.
Fra Norsk Forening for Service og Renhold. Av Kristine Mortensbakke
Fra Kost- og ernæringsforbundet i Delta. Av Arnt R. Steffensen
Fra NHO Service og Handel. Av Jorulf Brøvig Silde

Arrangør og jubileumskomiteé: Ellen Nygard, Kjersti Godøy, Marit Spicer og Elisabeth Enger

Forord

Ingen jubileumsmarkering av lederutdanningene innenfor fagfeltene husøkonomi, kostøkonomi og kontinuatoren fasilitetsstyring (FM), uten et jubileumsskrift!

Studielederområdet Drift og serviceledelse ved daværende Høgskolen i Akershus, en av forløperinstitusjonene til OsloMet – storbyuniversitetet, markerte den 1. april 2005 at Husøkonomutdanningen var 50 år og året etter, den 21. april 2006 at Kostøkonomutdanningen var 50 år.

I 2006 var jeg selv avgangstudent i det første kullet av studenter på Bachelor i husøkonomi og serviceledelse ved høyskolen. Berit Tyldum var studieleder for begge utdanningene. Denne lederstillingen tiltrådte hun høsten 1998, etter at Inger-Johanna Ulvestad gikk av med pensjon. Tyldum var studieleder i knappe 14 år frem til hun selv gikk av med pensjon i januar 2012. Deretter overtok Knut Boge.

I 2006 ble det utgitt et felles jubileumsskrift skrevet av Inger-Johanna Ulvestad. Papirversjonen av skriftet har jeg fortsatt. Og i arbeidet med denne markeringen, 20 år etter den i 2006, har jeg selvfølgelig lest mye i skriftet til Ulvestad. Formuleringen «utdanninger i utvikling» går igjen. Og det jeg opplever som et nøkkelbudskap, er allerede inntatt i forordet: «I alle de 50 år husøkonom- og kostøkonomutdanningene har uteksaminert kandidater har de vært sterkt knyttet til arbeidslivet og stadig har mål og innhold i utdanningene vært prøvd mot arbeidslivets krav».

I tillegg har jeg lest skriftene forut for Ulvestad sitt. Både det fra 1981 som ble gitt ut da Kostøkonomutdanningen markerte sitt 25-års jubileum i 1981 – «Utdanning av institusjonshusholdsledere i Norge i 25 år 1956-1981», skrevet av Fritz Hovland og det fra 1985 og som ble gitt ut da Husøkonomutdanningen rundet 30 år i 1985 – «Fra kurs til høgskole» av Turid Egeland.

At det også nå i 2026 både skulle bli et jubileumsskrift til utdeling og sågar et selskap i den vakreste salen her på universitetet, festpyntet og med damaskdukdekte bord til de om lag 120 påmeldte til bespisning og for å overvære et gjennomtenkt program – se det, det visste jeg ikke før på vårparten i år.

For selv om jeg allerede i 2011, da jeg selv ble ansatt på husøkonomutdanningen, godt visste at dét forplikter på så mange måter, var det likevel ikke opplagt å få til både jubileumsskrift og jubileumsmarkering nå i 2026.

For 20 år siden telte studielederområdet rundt ti årsverk og var en stolt «styringssentral» og kollegium av vitenskapelige tilsatte for to profesjonsutdanninger som rustet de studerende til ulike lederstillinger til «organisasjonen i organisasjonen» – som jeg jo liker å forklare ledelsesfunksjonen fasilitetsstyring som. Slike lederstillinger finnes det svært

mange av i Norge, og kanskje millionen eller mer verden over. Men etter min og manges mening er likevel altfor få av dem bekledd av fagutdannede lederspesialister. Jeg skriver mer om dette i vedlagte kronikk «Hvem skal lede de 240 000?»

Siden h2019 har jeg vært alene igjen på FM-fagfeltet her på universitetet. Hvorfor kan du lese mer om i vedlagte jubileumsskrift av Dag K. Flater Hwang med tittel «Husøkonomi, kostøkonomi og fasilitetsstyring. Et skrift i anledning jubileum for den statlige oldfrueutdanningen (1955) og opprettelse av Statens skole for kjøkkensjefer (1956)».

Likevel er jeg heldig siden jeg har hundrevis *bransjekollegaer*. Og blant alle disse tillater jeg meg spesielt å nevne: Kjersti Godøy, Marit Spicer og Elisabeth Enger. Vi fire dannet i april i år Komité for jubileumsmarkeringen av Statens Oldfrueskole og Statens Kjøkkensjefskole.

Det er nettopp bransjekollegaene i stort samt denne komitéen, i tillegg til selvfølgelig Dag K. Flater Hwang som forfatter av jubileumsskriftet, som først og fremst skal takkes for at vi i dag sitter med dette dokumentet mellom hendene og for selve jubileumsmarkeringen av de 70 år i Festsalen til OsloMet den 3. september. Mange, mange takk!

Jeg lar det være med det. Ingen nevnt, ingen glemt.

Likevel: Ta gjerne en ekstra titt på vedlagte invitasjon til denne jubileumsmarkeringen. En stor takk går til alle enkeltpersonene som er oppført som bidragsyttere i programmet og alle virksomhetene som har sponset slik at egenandelen skulle bli lavest mulig.

Jeg håper du tar deg tid til å lese dette skriftet, med alle dets vedlegg. Men gjerne også den lille perlen som ikke er lagt ved her. Den ligger lett nedlastbar etter publisering i fagtidsskriftet Magma i 2012: Forskningsartikkelen «Dyadisk lederskap» av Hans Risan. Hans var min kollega på «styringssentralen» og deretter på Handelshøyskolen OsloMet helt fram 2019, da han gikk av med pensjon. Hans var også en sentral underviser, da jeg tok min bachelor i husøkonomi og serviceledelse, og han har betydd mye for hundrevis av andre uteksaminerte husøkonomer, kostøkonomer og øvrige ledere innenfor FM-fagfeltet her ved OsloMet – storbyuniversitetet og dets forløpere.

Lillestrøm, den 27. august 2026

Ellen Nygard

medlem av Komité for jubileumsmarkeringen av Statens Oldfrueskole og Statens Kjøkkensjefskole

universitetslektor og fagansvarlig for fagfeltet fasilitetsstyring (*facility management*, FM) og serviceledelse ved Handelshøyskolen OsloMet, OsloMet – storbyuniversitetet

Mobil: 97015571

Jobbepost: enygard@oslomet.no

Privat e-post: ellen.nygard@gmail.com

70 ÅR

— Jubileumsmarkering —

av
Statens Oldfrueskole (etabl. 1955)
&
Statens Kjøkkensjefskole (etabl. 1956)

Torsdag 3. september 2026 fra kl 17 - Festsalen til OsloMet, Pilestredet 52

Pris: kr 500,- som inkluderer aperitiff, tapasbuffet, drikkebong, dessert med kaffe og et spesialskrevet jubileumsskrift til utdeling i anledning 70-års markeringen

Bindende påmelding i e-post til kjersti@wallem.net og med samtidig innbetaling av kr 500,- til Kjersti Godøy på kontonr. **1229.78.74959**

Påmeldingsfrist: Snarest og senest 7. august

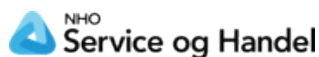
På grunn av plassbegrensning på 150 personer i Festsalen gjelder førstemann-til-mølla ved påmelding

Program

Kveldens konferansier: Ellen Nygard

- Myk taffelmusikk ved Dag Jenssen, Alejandro Miranda Nieto og Ivan Harsløf (OsloMet) til mingling og aperitiff
- Hilsningstale ved Christen Krogh, rektor ved OsloMet
- Hilsen ved Guri Melby, nestleder i Stortingets utdannings- og forskningskomité og parlamentarisk leder for Venstres stortingsgruppe
- Musikalske innslag ved Svein Amund Skara, OsloMet
- Kveldens jubileumstale ved Dag Kjetil Flater Hwang, samfunnsviter, fagsenter for seniorer ved OsloMet
- Hilsen ved Kristine Mortensbakke, styremedlem i Norsk Forening for Service og Renhold (NFSR)
- Hilsen ved Arnt Steffensen, leder i Kost- og ernæringsforbundet
- Hilsen ved Jorulf Brøvig Silde, direktør i NHO Service og Handel
- Foredrag: Oldfrueforeningen – vellykket lobbyist på 1950-tallet og del av dagens NFSR. Ved Kjersti Godøy
- Mulighet for spontane hilsner fra gjestene i festsalen

Sponsorer

70 ÅR

— Jubileumsmarkering —

av
Statens Oldfrueskole (etabl. 1955)
&
Statens Kjøkkensjefskole (etabl. 1956)

Torsdag 3. september 2026 fra kl 17 - Festsalen, Pilestredet 52

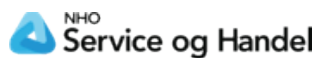
Servering inkluderer aperitiff, tapasbuffet, drikkebong, dessert med kaffe og et
spesialskrevet jubileumsskrift til utdeling i anledning 70-års markeringen

Oppdatert program

Kveldens konferansier: Ellen Nygard

- Myk taffelmusikk ved Dag Jenssen, Alejandro Miranda Nieto og Ivan Harsløf (OsloMet) til mingling og aperitiff.
- Åpning. Velkommen. Ett minutt stillhet.
Ved Ellen Nygard
- Musikalske innslag ved Svein Amund Skara, OsloMet
- Kveldens jubileumstale ved Dag Kjetil Flater Hwang, samfunnsviter, fagsenter for seniorer ved OsloMet
- Hilsen ved Kristine Mortensbakke, styremedlem i Norsk Forening for Service og Renhold (NFSR)
- Hilsen ved Arnt Steffensen, leder i Kost- og ernæringsforbundet
- Hilsen ved Jorulf Brøvig Silde, direktør i NHO Service og Handel
- Mulighet for spontane hilsner fra gjestene i festsalen

Sponsorer

Dokumentasjon til
Jubileumsmarkeringen

3. september 2026
i Festsalen til OsloMet

Husøkonomi, kostøkonomi og fasilitetsstyring

Et skrift i anledning jubileum for den statlige oldfrueutdanningen (1955) og opprettelse av Statens skole for kjøkkensjefer (1956)

Dag K. Flater Hwang¹

Innledning

2025 og 2026 er jubileumsår for oppstart av formelle utdanninger henholdsvis for oldfruer (husøkonomer) og kjøkkensjefer (kostøkonomer). Som komplette studieprogram finnes ingen av disse utdanningene lenger. Likevel markeres de i 2026 som et 70 år langt og ubrutt utdanningstilbud – og det er ikke uten grunn! Markeringen gir seg blant annet utslag i dette jubileumsskrift og en jubileumsaften 3. september 2026 ved OsloMet – storbyuniversitetet, i regi av Komiteen for jubileumsmarkering av Statens Oldfrueskole & Statens Kjøkkensjefskole.

Dette skriftet forventes å bli utgitt tidlig i oktober 2026 i en skriftserie ved OsloMet – storbyuniversitetet.

På de tre neste sidene er gjengitt et vedlegg til skriftet.

¹ Dag K. Flater Hwang er samfunnsøkonom, demograf og jurist. Han er tilknyttet Fagsenter for seniorer ved OsloMet – storbyuniversitetet.

Vedlegg

En oversikt over historiske linjer i den institusjonelle organiseringen av lederutdanningene for profesjonene mest kjent som husøkonom og kostøkonom

Periode	Husøkonomi	Kostøkonomi
1920–1949	Norsk hotellfaghøyskole tilbyr på denne tiden utdanningen som er mest relevant for hotelloldfruer; den kan i noen grad sies å være en forløper til oldfruekursene på 1950-tallet.	1926: Norske kvinners sanitetsforening utarbeider en betenkning om å etablere en utdanning for institusjonskjøkkensjefer. 1948: Etter initiativ av Sosialdepartementet oppstart av 14 dagers kurs for sjefer og bestyrere av kjøkken ved sykehus og helseinstitusjoner; etter hvert utvidelser av formålsgruppe og varighet. 1948: Stiftelse av De norske sykehuskjøkkensjefers forening.
1950–1959	1950: Den Norske Oldfrueforening stiftes av sykehusoldfruene. 1955: Med statstilskudd fra Kirke- og undervisningsdepartementet etableres «Kurs for utdanning av oldfruer til sykehus», med varighet 4-5 måneder, i regi av Oldfrueforeningen i samarbeid med Statens kvinnelige industriskole, som på 1960-tallet blir omdøpt til Statens lærerskole i forming. 1958-1959: Utvidelse til å gjelde hotelloldfruer, og forlengelse av kursene til 6-7 måneder. 1958: Norske Oldfruers Landsforbund stiftes.	1956: Opprettelse av Statens kjøkkensjefskole, i første omgang rettet mot kandidater med yrkesbakgrunn fra helse- og skoleinstitusjoner samt forsvarssektoren. En 2-årig utdanning med 6 måneder teori og halvannet år med praksis fra ulike praksissteder.
1960–1969	1960-tallet: Undervisning foregikk i hovedsak ved Radiumhospitalet, Ingeniørenes Hus og etter hvert ved en yrkesskole i Oslo. 1966: Kurset omdøpes til «Statens oldfruekurs Oslo». 1969-1970: Dette skoleåret utvides utdanningen til å bli et årskurs.	1963: Ansvaret for skolen overføres til Kirke- og undervisningsdepartementet (fra Sosialdepartementet). 1963: Skolen får faste lokaler på Ensjø i Oslo. 1967: Navneendring til Statens skole for kostholdsøkonomer (SSKØ). Uteksaminerte elever kan anvende tittelen kostholdsøkonom. Studiemodellen endres til to semestre med teorikurs med et mellomliggende praksisår. Undervisningen siste teorisemester er delvis linjedelt (linjer for sykehus, skoleinternat, forsvar). 1960-årene: Det tilbys en del spesialkurs samt etterutdanningskurs.
1970–1979	1973: Utdanningsvirksomheten flytter inn i egne lokaler på Linderud i Oslo og legges under en ny institusjonell enhet som gis navnet Statens Oldfrueskole. 1975: Rapport fra et utvalg som utredet behovet for og organiseringen av utdanning av personale til drift og ledelse av storhusholdninger (NOU 1975:36).	1975: Rapport fra et utvalg som utredet behovet for og organiseringen av utdanning av personale til drift og ledelse av storhusholdninger (NOU 1975:36). 1976: Norsk forening for ernæring og dietetikk blir det nye navnet til De norske sykehuskjøkkensjefers forening.

	1978: Norske Husøkonomers Forbund stiftes, ved fusjon av tidligere oldfrueforeninger. 1979: Skolen skifter navn til Statens skole for husøkonomer (SSHØ).	1970-årene: Økt fokus på ernæring. Et betydelig utviklingsarbeid med studieplanen, som gir seg utslag i en ny modell fra 1980.
1980–1989	1983: Utvidelse til 2-årig utdanning fra og med kullet 1983-1985 (siste 1-årige kull uteksamineres våren 1985). 1984: Samlokalisering med Statens husstellærerhøgskole på Stabekk. 1985: Status som høgskoleutdanning fra 1. januar. 1985: Stabekk høgskole opprettes, ved fusjonering av SSHØ, SSKØ og Statens husstellærerhøgskole. Husøkonomutdanningen inngår i en avdeling sammen med kostøkonomutdanningen.	1984: Samlokalisering med Statens husstellærerhøgskole på Stabekk. 1985: Status som høgskoleutdanning fra 1. januar. 1985: Stabekk høgskole opprettes, ved fusjonering av SSHØ, SSKØ og Statens husstellærerhøgskole. Kostøkonomutdanningen inngår i en avdeling sammen med husøkonomutdanningen. 1985: Benevnelsen kostøkonom erstatter kostholdsøkonom.
1990–2002	1994: Etablering av Høgskolen i Akershus; husøkonomutdanningen inngår der i en avdeling sammen med kostøkonom- og husstellærerutdanningene. 1998: Husøkonom- og kostøkonomutdanningene samles i ett institutt.	1994: Etablering av Høgskolen i Akershus; kostøkonomutdanningen inngår der i en avdeling sammen med husøkonom- og husstellærerutdanningene. 1998: Husøkonom- og kostøkonomutdanningene samles i ett institutt.
2003–2012	2003: Flytting til nybygd campus på Kjeller. 2003: Etablering av 3-årig husøkonomutdanning – Bachelor i husøkonomi og serviceledelse; denne tilbys som studieprogram i Samordna opptak. Fram t.o.m. høst 2012 tas opp ti studentkull. 2010: Norsk Forening for Service og Renhold (NFSR) blir etablert ved en fusjon av Norske Husøkonomers Forbund og Norsk Renholdsteknisk Forening. 2011: Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) opprettes 1. august, ved en fusjon av Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Akershus. Husøkonom- og kostøkonomutdanningene blir en del av Institutt for helse, ernæring og ledelse, under Fakultet for helsefag.	2003: Flytting til nybygd campus på Kjeller. 2003: Etablering av 3-årig kostøkonomutdanning – Bachelor i kostøkonomi, ernæring og ledelse; denne tilbys som studieprogram i Samordna opptak. Fram t.o.m. høst 2012 tas opp ti studentkull. 2007: Kost- og ernæringsforbundet viderefører virksomheten til Norsk forening for ernæring og dietetikk (navneskifte). 2011: Høgskolen i Oslo og Akershus opprettes 1. august, ved en fusjon av Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Akershus. Husøkonom- og kostøkonomutdanningene blir en del av Institutt for helse, ernæring og ledelse, under Fakultet for helsefag.

Periode	Videreføring av husøkonomi og kostøkonomi under «paraplybetegnelsen» Fasilitetsstyring (Facility Management / FM)
2013-2019	2013: Bachelor i Facility Management (BFM) skal erstatte/videreføre de to bachelorene i husøkonomi og kostøkonomi. Imidlertid vrakes en opprinnelig planlagt FM-fordypning innen kostøkonomi, slik at dette fagområdet forsvinner fra studieplanen. Ved oppstart er BFM ved Institutt for helse, ernæring og ledelse, under Fakultet for helsefag. Til denne bacheloren, som har en markant høyere søkning gjennom Samordna opptak enn de to bachelorene i husøkonomi og kostøkonomi, tas det opp to kull; disse uteksamineres i 2016 (21 uteksaminerte) og 2017 (30 uteksaminerte). 2015: Bachelor i Facility Management overføres til Handelshøyskolen ved Høgskolen i Oslo og Akershus, som er et institutt ved Fakultet for samfunnsvitenskap. 2015: BFM fjernes som eget studieprogram ved Samordna opptak. Studenter som sikter seg inn mot fasilitetsstyring, må søke seg inn på Bachelor i økonomi og administrasjon, der det etableres en valgfri FM-fordypning i 2. studieår (15 studiepoeng) + 3. studieår (60 studiepoeng). Kandidater med denne spesialiseringen uteksamineres med graden «Bachelor i økonomi og administrasjon, profil Facility Management», men etter søknad kan også tildeles graden «Bachelor i Facility Management». Det tas opp tre kull (2015-2017) som tilbys fordypningsprofil i FM (samlet uteksamineres 24 studenter for de tre årene 2018-2020). 2018: Høgskolen i Oslo og Akershus får universitetsstatus i januar og skifter navn til OsloMet – storbyuniversitetet.

	2017-2019: Det iverksettes en ressursmessig avvikling av feltet husøkonomi/kostøkonomi/FM. En rekke ansatte slutter (noen ved pensjonering), og budsjettmidlene overføres til ansettelser på andre fagområder. Fra august 2019 er universitetslektor Ellen Nygard den eneste ansatte tilbake på FM-fagfeltet av de 7,2 årsverk som i 2015 ble overført til handelshøyskoleinstituttet, sammen med potensielt 180 studieplasser (hvert av de tre bachelorårene i FM var dimensjonert for 60 studieplasser). 2016-2019: I desember 2016 slår FM-bransjen alarm med bekymring om avvikling av BFM og nedprioritering av et sentralt fagfelt som renholdsledelse til å bli et valgemenne på studiet. Bransjeorganisasjoner og fagforeninger tar flere initiativ for å opprettholde fasilitetsstyring som et utdanningstilbud ved HiOA/OsloMet. Instituttleder ved Handelshøyskolen Trine Ellekjær og programkoordinator for FM-fordypningen Knut Boge støtter ikke disse initiativene, og ved dekanvedtak av Ann-Helén Bay blir det i februar 2019 bestemt å nedlegge FM-profilen på Bachelor i økonomi og administrasjon. 2019: Universitetslektor Ellen Nygard (fagansvarlig for FM-fagene fra høsten 2019) og en rekke interne og eksterne aktører arbeider for at utdanningstilbud i fasilitetsstyring skal videreføres ved OsloMet, fortrinnsvis som et årsstudium, eventuelt i form av valgemenner. Resultatet blir to valgemenner ved andre lederutdanninger enn Bachelor i økonomi/administrasjon.
2020–2026	2020: Kort tid etter at Norge «stenger ned» grunnet koronapandemien, definerer Helse- og omsorgsdepartementet renhold og vaskeri som samfunnskritiske funksjoner. 2020: Det siste året med uteksaminering av kandidater med fordypning Facility Management i bachelorgraden økonomi og administrasjon. 2020: Fra og med høsten 2020 tilbys to emner i FM-fag, det ene i høstsemesteret og det andre i vårsemesteret. Det dreier seg om fordypninger og eksempelbruk i ledelse bl.a. med innretning mot renholdsfaget, vaskerifaget og matomsorgen. Emnene med titlene «Fasilitetsstyringen i organisasjoner» (10 studiepoeng) og «Pedagogisk ledelse og ressursutvikling innenfor fasilitetsstyring» (15 studiepoeng) tilbys som valgemenner i årsstudiet Organisasjon og ledelse og i Bachelor i administrasjon og ledelse i offentlig virksomhet; i tillegg tas opp enkelttemnestudenter med studiekompetanse og relevant bransjeerfaring. 2022: Universitetslektor Ellen Nygard mottar NFSR sin «Bransjepris 2020» (utdeling utsatt til den første fysiske konferanse etter koronaen). Prisen begrunnes med Nygards engasjement for renholdsfaget, knyttet bl.a. til hennes innsats for å sikre utdanning på fagfeltet og tilføre kompetanse til bransjen, samt hennes informasjonsarbeid og produksjon av læringsmateriell. 2024: Emnet Fasilitetsstyringen i organisasjoner fjernes som valgemenne for studenter på Bachelor i administrasjon og ledelse i offentlig virksomhet. 2020-2026: Jevnlige diskuteres behov for å utdanne flere kandidater med god kompetanse i fasilitetsstyring. Organisasjoner i arbeidslivet – herunder Forskerforbundet, Fagforbundet, Norsk Arbeidsmandsforbund, NHO Service og Handel, Norsk Forening for Service og Renhold, og Divisjon Facilities Management ved Akershus Universitetssykehus – gjør flere forsøk på å få satt på dagsorden en styrking av FM-fagene og reetablering av Bachelor i fasilitetsstyring ved OsloMet. 2026: I april blir Ellen Nygard utnevnt til æresmedlem av Norsk Forening for Service og Renhold (NFSR), bl.a. begrunnet med «fortjenestefull innsats for å utvikle og fremme fagområdene» til foreningen. 2026: I september markeres det med et jubileum at det er 70 år siden oppstart av statlig finansiering av oldfrueutdanning (1955) samt etablering av Statens kjøkkensjefskole (1956).
2027→	Renessanse for produksjon av kandidater på universitetsnivå med kompetanse innen fagområdene husøkonomi, kostøkonomi, fasilitetsstyring og storhusholdningsledelse/serviceledelse?

Oldfruene vil ha fagutdannelse

Tirsdag aften 16. nov. 1954. Nr. 530

Aftenposten**5***Oldfruene vil ha fagutdannelse*

Kursus igang fra april neste år

☐ Den Norske Oldfrueforening som er en sammenslutning av oldfruer ved de fleste sykehus og helseanstalter i Norge skal fra 15. april neste år sette igang et kursus for oldfruer. Kurset vil vare til 15. august og vil omfatte ca. 700 undervisningstimer.

Oldfruene har gjennom alle år følt savnet av en virkelig fagmessig utdannelse og foreningen har sett på dette tiltaket som en meget viktig oppgave, uttaler formannen i foreningen, Herdis Westersø til Aftenposten.

Efter en henvendelse til Statens Industriskole høsten 1952 ble det nedsatt et arbeidsutvalg hvor også rektor, fru Helen Engelstad som stilte seg meget velvillig til planen ble medlem. Øvrige medlemmer av arbeidsutvalget er lærerinnene fru Kvaal, fru Skants og fru Bruskeland Amundsen fra Industriskolen, samt oldfruene Herdis Westerø, Gaustad sykehus, Ma-

ren Braaten, Det Norske Radium-hospital og Esther Wagle, Grefsen Folkesanatorium. Utvalget har utarbeidet plan for kurset som har vært forelagt Kirkedepartementet, Sosialdepartementet og Yrkesopplæringsrådet. Takket være styret for Industriskolen, Kirkedepartementet og Yrkesopplæringsrådet, som henholdsvis har ydet skolelokaler og økonomisk støtte, kan kurset settes igang.

Under forutsetning av offentlig tilskudd blir det ikke krevet skolepenger av elevene, men man må gjøre regning med endel utgifter til undervisningsmaterieell m. m.

Dagens kjøkkentips

Forsøk en gang å vaske hendene i kaffegrut og skyll dem godt etterpå. De vil bli forbauset over hvor myke og hvite hendene blir — sier fru A. L.

KRONIKK¹:

Hvem skal lede de 240 000?

Av: Ellen Nygard, universitetslektor og fagansvarlig for fagfeltet fasilitetsstyring (*facility management*, FM) og serviceledelse ved Handelshøyskolen OsloMet, OsloMet – storbyuniversitetet

Nesten kvart million mennesker jobber med renhold, drift og vedlikehold, vertskapstjenester, vakt og sikkerhet, IT, matomsorg, tekstilservice og en rekke andre servicetjenester og støttefunksjoner i bygg, transportmidler og på oljeplattformer i Norge. I 65 år utdannet OsloMet mange av lederne deres. Så ble det slutt. Nå gir ny universitetscampus en etterlengtet mulighet til å rette opp en alvorlig feil. Men det krever politisk vilje.

Hva er FM?

Fasilitetsstyring, på engelsk kalt «facility management» og på begge språk forkortet «FM», er ledelsesfunksjonen som sørger for at bygg, transportmidler og annet som rommer virksomheten, fungerer optimalt for menneskene i dem. Den globale standarden for fasilitetsstyring formulerer det slik: «å forbedre menneskers livskvalitet og produktiviteten til kjernevirksomheten» (NS-EN ISO 41011:2018/2024).

Hvorfor FM?

Det handler om at arealene til menneskene er tilgjengelige og tilpasset bruken av dem. Videre at de er sikre. At de er i byggeteknisk forsvarlig stand og med sine integrerte tekniske installasjoner i orden. At de er produktivitetsfremmende gjennom mat og drikke tilgjengelig, med et godt innemiljø og et funksjonelt utemiljø, har tilbud om brukerstøtte og annet hva gjelder IT. At de er effektive ved en gjennomtenkt arbeidsflyt og med aktuelle digitale selvbetjeningsløsninger installert. At de er innredet og møblert etter funksjonen, krav og regelverk, men også for å framstå attraktive for lettere å kunne tiltrekke seg nye mennesker. At de er renholdsvennlig prosjektert siden det gir penger spart. At de er smitteforebyggende gjennom et renholdsfaglig forsvarlig utført renhold og med egnede tiltak implementert. At de framstår visuelt rene og med avfall sortert og fjernet. Det siste ikke minst i tråd med kunnskap om «Broken Window Theory». At uniformer og øvrige tekstilkategorier er hygienisk rene og tilgjengelig 24/7 for menneskene i virksomheter med behov for slikt.

¹ Kronikker omtrent lik denne ble publisert på renholdsnytt.no den 17.03.2026, i Renholdsnytt nr 2 2026 og i Kjøkkenskriveren nr 3 2026. En kortere versjon av budskapet ble publisert på rb.no den 18.03.2026, da med overskriften: «FM-bacheloren ved OsloMet må på plass igjen».

I tillegg kommer en rekke andre servicetjenester og støttefunksjoner, hvorav noen er mer virksomhetsspesifikke, men også virksomhetskritiske.

Hvor mange FM-medarbeidere?

En nøktern opptelling i yrkesklassifiseringsstatistikken (STYRK) viser at det jobber om lag 240.000 mennesker i Norge i yrker som produserer servicetjenestene og ivaretar de støttefunksjonene som eksemplifiseres i opplistingen over.

Lederne deres

Disse menneskene trenger ledere. Lederne i en slik «organisasjon i organisasjonen» som alle større virksomheter i Norge har, har ingen felles yrkestittel. At titlene først og fremst er andre og stillingene flere enn den ene som STYRK nevner – «Husholdere» og at det er 220 av dem – er likevel åpenbart.

For denne ledelsesfunksjonen finnes i enhver større virksomhet. I Norge har alle virksomhetene i kommuner, fylkeskommuner og staten en slik «organisasjon i organisasjonen». Tilsvarende har store bedrifter, hotellene, helseforetakene, Forsvaret, Stortinget, Regjeringen og Det norske kongehus, men også publikumsbygg og transportmidler med få ansatte og stor publikumstilstrømning.

Ingen beskyttet yrkestittel

På tross av ingen beskyttet tittel har likevel denne ledelsesfunksjonen vært knyttet til egne profesjonsutdanninger, og det lenge før begrepene «fasilitetsstyring» og «facility management» ble tatt i bruk her til lands.

I 65 år – fra de første kullene ble tatt opp ved den statlige oldfrueutdanningen i 1955 og ved Statens skole for kjøkkensjefer i 1956, via utdanningene som fikk navnene husøkonom i 1979 og kostøkonom i 1967, til siste kull med bachelorstudenter med fordypningsprofil i *facility management* gikk ut i våren 2020 – var det OsloMet og OsloMets forløpere som uteksaminerte denne kategorien ledere til norsk arbeidsliv.

Feil i jubileumsboka til OsloMet

Så ble det slutt. Ikke fordi studentene var uinteresserte i denne lederutdanningen. I 2013 søkte 951 personer på de rundt 60 studieplassene. I 2014 var det 1039 søkere. Ikke fordi arbeidsmarkedet sluttet å etterspørre kompetansen hos de uteksaminerte. FM-direktørene ved landets helseforetak samt ledelsen i henholdsvis NHO Service og Handel, i Fagforbundet, i Norsk Arbeidsmandsforbund og av bransjeforeningen Norsk Forening for Service og Renhold minner oss alle i dag om at behovet er større enn noensinne. Deres støtteskriv ble publisert i fulltekst i forbindelse med en kronikk jeg skrev og fikk publisert på nettstedet til Renholdsnytt den 25.10.2024 og budskap fra skrivene ble inkludert av meg i høringssvaret til NOU 2025:1.

Nedleggelsen skjedde fordi Bachelor i Facility Management fra studieåret 2015-2016 ikke lenger hadde eget opptak i Samordna opptak, men ble gjort om til en fordypningsprofil på Bachelor i økonomi og administrasjon. Opptakspoenget steg markant. Søkertallene falt. Og da 2017-kullet ble uteksaminert våren 2020, var det også over og ut for profesjonsutdanningen for denne kategorien ledere som det fantes kun én av i Norge.

I OsloMets jubileumbok fra 2022 hevdes det at *«forandringspotensialet var utløpt, studentene var uinteressert, og arbeidsmarkedet etterspurte ikke kompetansen i tilstrekkelig grad»*. Søkertallene fra Samordna opptak viser noe annet. Det samme gjør engasjementet hos aktørene i norsk arbeidsliv. En slik historieskriving er ikke bare unøyaktig. Den er urettferdig overfor en hel bransje og alle menneskene som jobber i den.

Den er også urettferdig overfor deg og meg som daglig er avhengig av alle disse servicetjenestene og støttefunksjonene hver gang vi forlater hjemmene våre for å utrette noe i det offentlige rom eller er underveis. Som sluttbruker er det jo slik for de fleste av oss at disse tjenestene og funksjonene legger vi først merke til ved svikt. Heldigvis er svikt og nedetid langt sjeldnere enn normalsituasjonen.

Ledelsen av de usynlige tjenester

Kvalifisert ledelse av de usynlige tjenester – hvor sluttbruker opplever at alt bare funker – er en viktig forklaring på hvorfor det er mye mer normalsituasjon enn svikt og nedetid, mener jeg.

En uteksaminert FM-leder fra OsloMet er drillet i å sette sitt dyadisk lederskap ut i livet og gjøre sitt til å få realisert livslang læring hos medarbeiderne i sitt lederspenn. Begge deler er viktige forutsetninger i produksjonen av rett servicekvalitet i norsk arbeidsliv.

Viktig karrierestige fjernet

Det finnes også en annen historie her. Og den er viktig. Den handler om en karrierestige som nå bare ligger der. Knekt. Norge rakk å fostre opp én førsteamanuensis blant landets om lag 60.000 renholdere før denne muligheten for klatring ble en umulighet. Én. Den akademiske stigen – fra FM-bachelor ved OsloMet til master og doktorgrad i FM ved NTNU – finnes ikke lenger. Det er få bransjer i Norge der veien fra gulvet (bokstavelig talt) til en akademisk toppstilling har vært reell. I FM-bransjen var den det. Nå er den borte.

Håp i hengende snøre

Det er likevel håp. Det åpner seg et mulighetsvindu. OsloMets nye campus i Lillestrøm by, nær Kjeller – der husøkonombacheloren og kostøkonombacheloren hadde sin campus fra 2003 og som i 2013 ble stått sammen til én felles bachelor i FM – gir de fysiske og faglige rammene for å reetablere profesjonsutdanningen. Faglig spisskompetanse i norsk

akademia og et sterkt nettverk av aktører i arbeidslivet står klare. Det som mangler er politisk vilje og øremerkede økonomiske midler.

Historien gjentar seg

Det er ikke første gangen denne bransjen må kjempe for sin utdanning. På 1950-tallet var det «*handlingsdyktige oldfruer fra de største sykehusene i Oslo og omegn*» som slo gjennom hos myndighetene og fikk etablert den første profesjonsutdanningen (Ulvestad, 2015 nr 2).

Engasjementet er nå minst like sterkt, og enda bredere forankret. FM-direktørene ved landets helseforetak, NHO Service og Handel, Fagforbundet, Norsk Arbeidsmandsforbund og Norsk Forening for Service og Renhold støtter alle reetableringen skriftlig. Det gjør også Forskerforbundet.

Klubblederen ved fakultetet hvor Handelshøyskolen OsloMet tilhører, sendte senhøsten 2022 brev til daværende næringsminister og daværende forsknings- og høyere utdanningsminister og etterlyste at regjeringen tar et «nasjonalt ansvar» for lederutdanningen i FM, som målt mot andre fagfelt riktignok er et lite i antall studenter, og peker på nødvendigheten av å utvikle et helhetlig studietilbud på dette feltet igjen.

På lånt tid

Vi ber ikke om noe urimelig. Vi ber om at Storting og ansvarlig departement sikrer at noen av Norges mest oversette yrkesgrupper igjen får ledere med rett kompetanse og at de menneskene som jobber i bransjen, igjen får en reell mulighet til livslang læring.

En nyetablering av Bachelor i fasilitetsstyring og serviceledelse på den nye OsloMet-campusen i Lillestrøm by er det konkrete svaret. Dette haster. Vi er på lånt tid nå.

Til
Næringsminister Jan Christian Vestre
Postboks 8090 Dep., og

Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe
Postboks 8119 Dep.,

0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref:

Vår dato: 25.11.2022

**NASJONALT ANSVAR FOR LEDERUTDANNING I «FACILITY
MANAGEMENT»/FASILITETSSTYRING OG NØDVENDIGHETEN AV Å
UTVIKLE ET HELHETLIG STUDIETILBUD PÅ DETTE FELTET**

Handelshøyskolen ved OsloMet (HHS) har i dag landets eneste studietilbud på universitets- og høghskolenivå på 25 studiepoeng innen fagdisiplinen/profesjonen som ofte betegnes «facility management» eller fasilitetsstyring (FM). Disiplinen ved HHS er særskilt innrettet mot ledelse og styring av renholdsoperatørfaget, vaskerifaget, byggdrifterfaget samt metodikk brukt for fareanalyse og risikovurdering på produksjonskjøkken.

Forskerforbundet ved OsloMet – storbyuniversitetet, Fakultet for samfunnsvitenskap er av den oppfatning at det er et stort behov for å videreutvikle det faglige studietilbudet og utvide studieplasskapasiteten på dette feltet, da signalene fra både næringslivet og storsamfunnet tilsier et skrikende behov for økt kompetanse blant denne kategorien av ledere. Vi mener at næringsministeren og ministeren for høyere utdanning og forskning må ta grep om denne utfordringen.

Behovet for den aktuelle kompetansen i arbeidslivet

Kompetansereformen *Lære hele livet* springer ut av framskrivingen om at Norge kan mangle 100.000 fagarbeidere i 2030. Kompetanse Norge sitt virksomhetsbarometer i 2019 viste at 41 % av norske virksomheter hadde et udekket kompetansebehov.

Koronapandemiens herjinger viste at leveranser av renhold- og vaskeritjenester til helsesektoren, var av kritisk viktig betydning. Bemanning av disse tjenestene kom derfor inn på listen over samfunnskritiske funksjoner bare ti dager etter at samfunnet stengte ned den 12. mars 2020.

Forskerforbundet ved OsloMet – storbyuniversitetet, Fakultet for samfunnsvitenskap mener at det er av samfunnskritisk betydning at det norske arbeidslivet og storsamfunnet for øvrig, igjen får en årlig tilførsel av ledere med spisskompetanse i myndighetskrav og standarder på det aktuelle feltet. Dertil kommer en verdifull taus kunnskap knyttet til ledelse av servicemedarbeidere samt å være en pådriver i å tilby ufaglærte i sitt lederspenn en systematisk opplæring og kompetanseplanlegging.

Tidligere og nå nedlagte studietilbud på feltet

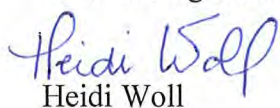
Dagens begrensede studietilbud springer ut av det som i 1955 ble opprettet som Statens oldfrueskole og i 1956 som Statens kjøkkensjefskole. Med tiden ble disse lederutdanningene lagt til Høgskolen i Akershus og senere OsloMet. Det siste studentkullet ble uteksaminert våren 2020 fra HHS. I løpet av de 65 årene lederutdanningene på feltet eksisterte – som f.o.m. studieåret 2013-2014 ble slått sammen til én og fikk navnet Bachelor i Facility Management – har om lag 2.500 studenter blitt uteksaminerte som oldfruer og kjøkkensjefer, husøkonomer og kostøkonomer og (fra 2016) som FM-bachelorer. Etter omstrukturering ved HHS er dette studietilbudet i dag dessverre begrenset til to valgemner som til sammen utgjør 25 studiepoeng.

Anmodning og videre oppfølging

Forskerforbundet mener at næringsministeren, som har et særskilt ansvar for opplæringen innen høyere yrkesfaglige lederkvalifikasjoner, samt naturligvis ministeren for forskning og høyere utdanning, bør gå sammen for å sikre nødvendige studieplasser og nødvendig finansiering av et faglig solid tilbud for utdanning/opplæring av ledere med spisskompetanse innenfor FM. Dette er en ledelsesfunksjon av fasilitetstjenester som understøtter enhver virksomhet i det offentlige, i norsk næringsliv og i ideell sektor. Studieplassene og det operasjonelle faglige ansvaret bør legges til HHS som allerede har høy faglig kompetanse på feltet, og som er kjent blant avtakerne av de uteksaminerte FM-studentene gjennom det nasjonale ansvaret for tilsvarende utdanninger i snart 70 år.

Forskerforbundet står til disposisjon for ytterligere opplysninger og kan gjerne ta del i den videre oppfølging av saken. Jeg føler meg trygg på at både ledelsen og den fagansvarlige for utdanningen ved OsloMet, samt berørte arbeidsgivere vil bidra positivt i en dialog med departementene.

Med vennlig hilsen

Heidi Woll

Klubbleder for Forskerforbundet ved Fakultet for samfunnsvitenskap, OsloMet – storbyuniversitetet

Kopi til:

Dekan på Fakultet for samfunnsvitenskap ved OsloMet, Oddgeir Osland

Prosjektleder i Avdeling for utdanning ved OsloMet, Frode Andersen

Fagansvarlig for studietilbudet i Facility Management på Handelshøyskolen ved OsloMet, Ellen Nygard

Bransjedirektør for Drift og Service i NHO Service og Handel, Jorulf Brøvig Silde

Divisjonsdirektør for Facilities Management ved Akershus Universitetssykehus,

Morten Løkken Bendiksen

Leder i Norsk Forening for Service og Renhold, Mari Røed

Forbundet for
arbeidsfolk

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

Til:

Næringsminister Jan Christian Vestre

Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe

Deres ref.:

Vår ref.: /bred

Oslo 06.02.2023

Vedrørende etablering av utdanning i fasilitetsstyring (FM) og serviceledelse på Handelshøyskolen ved Oslo Met

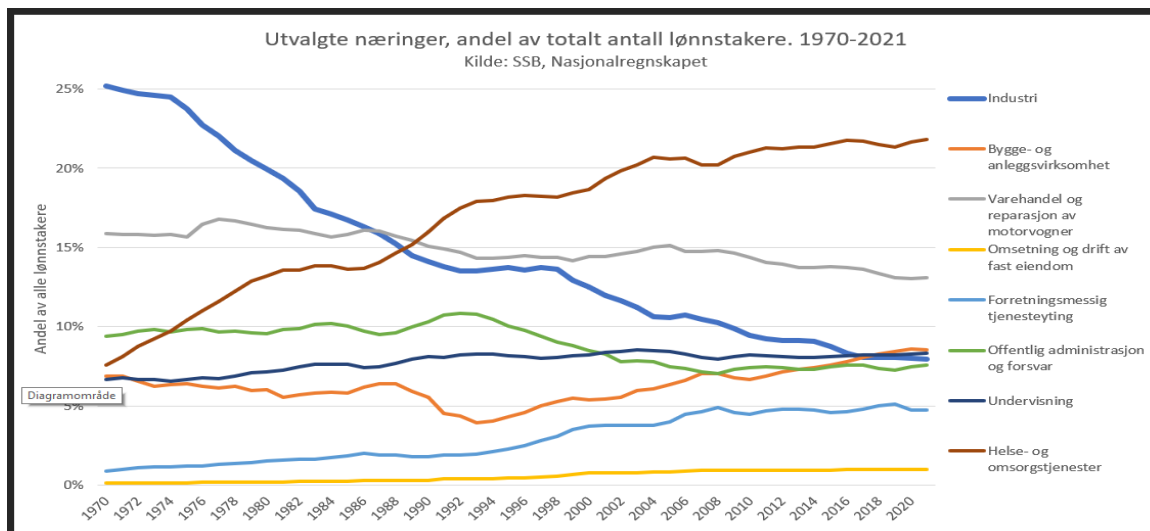
Vi viser til brevet fra Forskerforbundet ved OsloMet av 25. november 2022, der uro omkring manglende utdanning av ledere på bachelornivå innen fasilitetsstyring. Arbeidsmandsforbundet deler denne uroen og kommer nå med innspill omkring våre behov for å få utdannet ledere på dette feltet.

Norsk Arbeidsmandsforbund er en arbeidstakerorganisasjon tilsluttet LO og organiserer blant annet arbeidstakere innen renhold og eiendomsdrift i privat sektor. I tillegg til å jobbe for å ivareta lønns- og arbeidsvilkår for arbeidstakere i disse bransjene er en vesentlig del av vår virksomhet jobbe for økt seriøsitet, videreutvikle fag og bransjer, og å heve status for våre yrker. I alt dette spiller utdanning også på høyere nivå, en vesentlig rolle.

Facility Management, eller fasilitetsstyring er et bredt sammensatt område og består av arbeidsoppgaver som ofte går på tvers av fag. Bransjen representert ved arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene har over mange år jobbet sammen om å etablere fagutdanninger som hver for seg står godt på egne ben, men som til sammen er det som utgjør fasilitetsstyring som bransje og fag. Dette har vi lyktes godt med og det jobbes stadig med å få på plass flere fagutdanninger. Eksempler på relevante utdanninger som inngår i dette kan være kokk og servitør, vakter, byggdrifter, kontorlag, renholdsoperatør osv. Fasilitetsstyring innebærer også kompetansebehov innen byggetekniske fag, ivaretagelse av grønntanlegg, vedlikehold av bygningsmasse og så videre.

God fasilitetsstyring er svært viktig med tanke på ivaretagelse og forvaltning av verdier for den enkelte eier være seg privat eller offentlig. Det er også viktig i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Dette kan for eksempel illustreres av at utgifter til renhold er den største enkeltkostnaden for et kontorbygg i løpet av dets levetid. Dersom renholdet, som også utgjør en vesentlig andel av byggets vedlikehold, ikke utføres planmessig og med riktige metoder, vil det potensielt ha store økonomiske konsekvenser. Det samme kan sies om andre oppgaver innen drift og vedlikehold av bygg. Dette tilsier at behovet for ledere med høy kompetanse på dette området er stort. Dette må ses i sammenheng med økonomiforståelse, logistikk, kunnskap om servicebransjen, digitalisering, etc. Utdanning på høyere nivå som dekker dette, finnes per i dag ikke i Norge.

Hvis man ser på sammensetningen av dagens nærings- og arbeidsliv ser man at de bransjene som vokser raskest er består av det som gjerne omtales som servicenæringene, i tillegg til helse og sosialektoren.

Ettersom stadig flere sysselsettes i denne delen av arbeidslivet, er det også viktig at det finnes sammenhengende karriereveier samtidig som disse dekker behovet for kompetanse.

Bransjene og fagområdene som nevnes har det til felles at mange av de som er sysselsatt har utenlandsk opprinnelse. Det er viktig i denne sammenheng fordi mange, særlig tredjelandsinnvandrere kan ha lav utdanning, eller har gjennomgått utdanningsløp som ikke valideres i Norge. Dette begrenser deres muligheter når det gjelder valg av yrke og karrierevei sterkt i forhold til mange andre. Et særtrekk ved denne gruppen kommer også ofte inn i utdanningsløp og for den del arbeid som godt voksne, noe som av flere grunner kan gjøre det vanskelig å gjennomføre utdanning. Dette har derfor også et tydelig integreringsperspektiv.

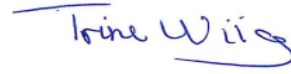
For at vi skal kunne ta i bruk den store ressursen som denne gruppen utgjør er det av gjørende at det finnes gode muligheter for arbeid og relevante, helhetlige karriereveier for alle. Derfor mener vi at en utdanning som det her er snakk om må være offentlig fullfinansiert. Det vil sikre at utdanningen fremstår som et realistisk alternativ også for de mange som er sysselsatt i bransjen.

Mange av de samme argumentene taler for at utdanningen må være fleksibel, og at den bør kunne kombineres med arbeid. Som nevnt er mange av de som er aktuelle for denne type utdanning voksne og gjerne i etablerte familieforhold. En utdanning som ikke kan kombineres med arbeid vil derfor være en umulighet for mange. Det vil også være hensiktsmessig at utdanningen gjøres fleksibel ved at den kan fullføres på kortere tid en tre år, eller ved at man modulerer emnene slik at de kan kombineres på forskjellige måter.

Med vennlig hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund

Brede Edvardsen
Nestleder

Trine Wiig
Forbundssekretær

Kopi:

Dekan på Fakultet for samfunnsvitenskap ved OsloMet Oddgeir Osland

Klubbleder for Forskerforbundet ved Fakultet for samfunnsvitenskap ved OsloMet Heidi Woll

Fagansvarlig for studietilbudet i Facility Management på Handelshøyskolen ved OsloMet Ellen Nygard

Til:

Fagansvarlig for studietilbudet i Facility Management på Handelshøyskolen ved OsloMet Ellen
Nygard
Postboks 1025 Sentrum
0104 OSLO

10.02.2023

Støtte til etablering av en fleksibel utdanning i fasilitetsstyring (FM) og serviceledelse på Handelshøyskolen ved OsloMet

Vi viser til brevet fra Forskerforbundet ved OsloMet av 25. november 2022, der det uttrykkes et stort behov for en utdanning av ledere på bachelornivå innenfor fasilitetsstyring og serviceledelse. Fagforbundet stiller seg bak dette budskapet og formidler her våre behov for å få utdannet ledere til denne delen av norsk arbeidsliv.

Fagforbundet er opptatt av at våre medlemmer innen renhold, vaskeri og byggdrift skal ha tilgang på kompetanseutvikling og utdanning av god kvalitet gjennom hele yrkeslivet. Dette bidrar til å styrke kvaliteten på samfunnskritiske tjenester, noe som kommer hele samfunnet til gode. Derfor støtter Fagforbundet etableringen av en fleksibel utdanning i fasilitetsstyring (FM) og serviceledelse på Handelshøyskolen ved OsloMet som skal være offentlig fullfinansiert, og som både gir mulighet for å ta et fullverdig årsstudium og en bachelor.

Det finnes i dag få utdanningstilbud for ledere innen dette fagsegmentet, og ingen annen spisset utdanning på høyskole- og universitetsnivå. Fagområder tilknyttet fasilitetsstyring, som renhold, vaskeri og byggdrift, er i en rivende utvikling, med stadig innfasing av ny teknologi og nye digitale løsninger. Dette effektiviserer tjenestene, men setter også økte krav til kompetanse i alle ledd. Hvordan de ulike tjenestene utføres, har stor betydning for den grønne omstillingen samfunnet må igjennom. Dessuten er de en viktig del av vår beredskap. Utfordringene som kommer betyr at det er avgjørende at framtidens ledere innen fasilitetsstyring får den nødvendige kunnskapen til å videreutvikle sine ansatte, både fagarbeidere og ufaglærte, gjennom systematisk opplæring og kompetanseplanlegging. Her mener Fagforbundet at nevnte utdanning vil utgjøre en positiv forskjell.

Fagforbundet vet ut fra egne undersøkelser at det vil være et stort behov for rekruttering innen både renhold, vaskeri og byggdrift i framtida. Eksempelvis er hele en av tre renholdere organisert hos oss over 50 år. Når disse går over i pensjonistenes rekke, må de erstattes av yngre krefter. Skal vi sikre rekruttering av unge som står i yrkene over tid, er det et sentralt premiss at yrkene tilbyr utviklingsmuligheter og en karrierevei – også etter fagbrevet. Vi trenger at unge ser en framtid i yrkene. En fullverdig utdanning i fasilitetsstyring og serviceledelse vil bidra til dette.

Også voksne med fagbrev og ledererfaring, men som trenger å formalisere sin ledelseskunnskap, vil kunne nyte godt av et slikt utdanningstilbud. At flere kan få videreutvikle seg som fagpersoner og få et bevis på kunnskapen de har tilegnet seg, bygger ikke bare mestring og trivsel på det

personlige plan, men vil også bidra til å sikre gode ledere med et ønske om å utvikle og høyne nivået innen fagene.

Renholdsfaget og vaskerifaget er i dag typiske voksenfag der de fleste som tar fagbrev, tar dette som praksiskandidater etter flere år i yrket. Dette gjelder også byggdrifterfaget, men i noe mindre grad. Det betyr at en stor del av målgruppen for en utdanning i FM vil ha en livssituasjon som innebærer at studiene må kunne balanseres med jobb og familieliv. Det er derfor sentralt etter Fagforbundets syn at utdanningen er fleksibel og at det første året utgjør et fullverdig årsstudium i ledelse.

For at etableringen av den nye utdanningen skal lykkes i å fylle det økende behovet for spisskompetanse innenfor FM, er det viktig med et tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Det er videre et viktig prinsipp for Fagforbundet at utdanning skal være gratis. Skal utdanningen ivareta framtidens kompetansebehov, må den være tilgjengelig for alle. Det oppnås kun om den er offentlig fullfinansiert.

Med vennlig hilsen

Ingunn Reistad Jacobsen
Seksjonsleder, Yrkesseksjon samferdsel og teknisk (Sign.)

NORSK FORENING FOR
SERVICE OG RENHOLD

PB. 1728 Vika

0121 Oslo

Org.nr. 984 384 238

14.02.2023

*Til den det måtte angå i det pågående arbeidet med å opprette utdanning
for fasilitetsstyring og serviceledelse på Handelshøyskolen ved OsloMet*

Lederutdanning i fasilitetsstyring og serviceledelse på Handelshøyskolen ved OsloMet

Vi viser til brevet fra Forskerforbundet ved OsloMet av 25. november 2022, der det uttrykkes uro omkring manglende utdanning av ledere på bachelornivå innenfor fasilitetsstyring og serviceledelse. Norsk Forening for Service og Renhold, heretter NFSR, deler denne uroen og formidler her våre behov for å få utdannet ledere til denne delen av norsk arbeidsliv.

NFSR er en forening som ble dannet etter en fusjon mellom Norsk Renholdsteknisk Forening og Norske Husøkonomers Forbund 16. mars 2010. Foreningen har til formål å:

- høyne nivået innen faget: forvaltning, drift, service og vedlikehold.
- øke medinnflytelse på normer, standarder, veiledninger etc. som har betydning for utviklingen av faget
- forbedre mulighetene for utdanning av alt personale innen faget i Norge
- ha kontakt og samarbeid med andre foreninger som er tilknyttet bransjen nasjonalt og internasjonalt
- bidra til et bedre samfunn gjennom en miljøriktig og bærekraftig utvikling av faget
- bidra til bransjens positive og konstruktive omdømme

Flere av våre formåls-punkter berører temaet vi her snakker om. Behovet for en utdanning i fasilitetsstyring og serviceledelse er svært essensielt for mulighetene til å både høyne faget, utvikle det videre på en miljøriktig og bærekraftig måte og for et positivt og konstruktivt omdømme for bransjen. Uten utdannede, dyktige og engasjerte ledere vil det bli vanskeligere for hvert år å opprettholde en bransje i konstant fornyelse og endring. Uten tilførsel til bransjens ledere vil det etter hvert bli vanskelig å levere gode og riktige fasilitetstjenester.

De som vil betale den største prisen for dette er ikke bransjen selv, men alle bransjer de leverer tjenester til. For det er nettopp dette som er kjernen av bransjen og faget – levere tjenester som støtter og forbedrer effektiviteten til en organisasjons primære tjenester. Med dette følger en enorm kompleksitet og villighet til å tilpasse og å stadig være i endring, og det er nettopp her viktigheten av de dyktige lederne kommer til sin rett.

Allerede ser bransjen at det danner seg et kompetansehull, hvor man ikke lengre får tilførsel av nyutdannede ledere med innsikt i bransjen og dens kompleksitet. I tillegg har erfarne ledere uten utdanning ikke lengre en mulighet for å bygge oppunder deres erfaring og studere seg til et bevis på deres kompetanse.

Utdanningen mener NFSR, bør stå som en selvfølkelig utdanning på et offentlig universitet da den støtter oppunder god ledelse og forvaltning av samfunnskritisk virksomhet. Det bør være et tilbud som kan tiltrekke seg studenter fra samfunnet generelt, uavhengig av betalingsevne og resultater i tidligere utdanningsløp. I bransjen arbeider det mange i utførende ledd som har minoritetsbakgrunn eller ikke har passet inn i tidligere utdanningsløp, videregående skole som eksempel. På bakgrunn av dette mener NFSR det er viktig at utdanningen er fullfinansiert og at den åpner opp for muligheten til å søke seg inn på bakgrunn av realkompetanse.

Noen av de samme argumentene gjelder også for at det første året i bachelorgraden kan stå som et årsstudium alene og at bachelorgraden kan gjennomføres på deltid. Målgruppen for utdanningen kommer fra ulike bakgrunner, befinner seg i ulike livssituasjoner, har med seg ulik kompetanse og erfaring, og har ulik kapasitet. Ved å tilby et årsstudium og et deltidsstudium kan man favne om en større gruppe både kommende ledere og nåværende ledere, hvor alle har mulighet til å ta en aktuell utdanning i den størrelse og omfang som passer deres livssituasjon.

Som nevnt innledningsvis er NFSR urolige for den manglende utdanningen av ledere på bachelornivå innenfor fasilitetsstyring og serviceledelse, og følger spent med på utviklingen i saken.

Med vennlig hilsen

Mari Antonsen Røed
Leder Norsk Forening for Service og Renhold

På vegne av

Styret i Norsk Forening For Service og Renhold

Fra: Morten Løkken Bendiksen <Morten.Lokken.Bendiksen@ahus.no>
Sendt: onsdag 15. februar 2023 08:44
Til: Ellen Nygard
Emne: Fortsatt behov for lederutdanning innen Facility Management

Akershus Universitetssykehus/Divisjon Facilities Management 15. februar 2023

Til den det måtte angå i det pågående arbeidet til den fagansvarlige på Handelshøyskolen ved OsloMet med å opprette en ny, fleksibel utdanning innenfor fasilitetsstyring og serviceledelse.

Fortsatt behov for lederutdanning innen Facility Management

Bachelorer fra det tidligere facility management (FM) studiet ved Oslo MET bekler i dag sentrale lederroller i facility management divisjonen på Akershus Universitetssykehus. Den egenartede innsikt disse lederne har med seg fra FM studiet bidrar hver dag til understøttelse av den svært komplekse kjernevirksomheten spesialisthelsetjeneste er. På Ahus håndterer disse FM bachelorene fag -og personalledelse innen 30 støttetjenester fra eiendomsforvaltning til renhold. Innen dette feltet har vi 700 årsverk fordelt på 55 yrker. Nettopp denne bredden er illustrerende for den egenartede kompetansen en god FM leder må besitte. De må lede svært mange ulike fag inn i en helhetlig understøttelse av pasientbehandlingen. Dette kreves grunnleggende forståelse av disse fagene enkeltvis og helhetlig, og forståelse av samvirke med kjernevirksomheten. FM faget er vel nå 30-40 år gammelt fag i Europa hvor ideen med helhetlig ledelse av støttefunksjoner i hele feltet knyttet til er bygg fra forvaltning, drift, vedlikehold, utvikling, service og logistikk (FDVUSL). Denne faglige tilnærmingen er nå utbredd, men svært mange har ikke den faglige basis en FM bachelor gir. Det erfares en betydelig forskjell på effektiviteten i FM rollen for dem som har denne bakgrunnen.

Følgelig støtter Divisjon Facilities Management på Akershus Universitetssykehus gjenopprettelsen og videre utvikling av FM bacheloren. Samtidig støttes tanken med mulig avslutning etter 1ste år for dem som ikke har mulighet til å gjennomføre en bachelor. Det vil bidra til at mange flere kan gradvis utvikle progresjon i egen karriere og bidra med unik kompetanse på ulike ledernivåer for støttefunksjoner alle virksomheter i Norge er avhengig av.

Med vennlig hilsen
Morten Løkken Bendiksen
Divisjonsdirektør Facilities Management
Akershus Universitetssykehus HF

Fagansvarlig for studietilbudet i Facility Management på
Handelshøyskolen ved OsloMet Ellen Nygard

Vår dato: 17.02.2023
Deres dato: -
Vår referanse: JBS
Deres referanse: Ellen Nygard

Stort behov for ny utdanning i fasilitetsstyring og serviceledelse

NHO Service og Handel er bekymret for vedvarende mangel på kompetanse innen områder knyttet til drift og service. Dette gir seg utslag i rekrutteringsutfordringer innen flere av våre bransjer. Vi arbeider på mange arenaer for å etablere eller styrke utdanningstilbud innen fagområder som våre medlemsbedrifter etterspør. Vi viser til brevet fra Forskerforbundet ved OsloMet av 25. november 2022, der det uttrykkes uro omkring manglende utdanning av ledere på bachelornivå innenfor fasilitetsstyring og serviceledelse. NHO Service og Handel deler denne uroen og formidler her våre behov for å få utdannet ledere til denne delen av norsk arbeidsliv.

Norge har behov for utdanningstilbud på universitets- og høyskolenivå innen fasilitetstjenester og Facility Management. Dette er tjenestekområder som både internasjonalt og i Norge er i betydelig utvikling. NHO Service og Handel er engasjert i arbeidet med å utvikle eksisterende og nye fagbrev av relevans for dette området, og videreutdanning av fagarbeidere på fagskolenivå. Vi ser imidlertid at behovet for ledere og fagpersoner med et høyere akademisk utdanningsnivå er sterkt etterspurt og mangelfullt dekket i dag.

Vi stiller oss og representanter for våre medlemsbedrifter til disposisjon for det videre arbeidet med å etablere en bachelorutdanning og eventuelt et masterstudie innen serviceledelse, fasilitetstjenester og Facility Management ved OsloMet.

Vennlig hilsen
NHO Service og Handel

Jorulf Brøvig Silde
Bransjedirektør

Verification

Transaction 09222115557487374439

Document

Stort behov for ny utdanning i fasilitetsstyring og
serviceledelse
Main document
1 page
*Initiated on 2023-02-17 16:59:46 CET (+0100) by Jorulf
Brøvig Silde (JBS)
Finalised on 2023-02-17 17:00:34 CET (+0100)*

Signing parties

Jorulf Brøvig Silde (JBS)
NHO Service og Handel
*jbs@nhosh.no
Signed 2023-02-17 17:00:34 CET (+0100)*

This verification was issued by Scrive. Information in italics has been safely verified by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

TOTALFORSVARSÅRET 2026:

Nasjonalt ansvar for små fagfelt i høyere utdanning

Av: Ellen Nygard, universitetslektor og fagansvarlig for fagfeltet fasilitetsstyring (*facility management*, FM) og serviceledelse ved Handelshøyskolen OsloMet, OsloMet – storbyuniversitetet

Den 10. januar 2025 kom «Totalberedskapsmeldingen – forberedt på kriser og krig», Meld. St. 9 (2024-2025). I lanseringen av den skriver Regjeringen blant annet: «Regjeringen skal sørge for at det sivile samfunnet er forberedt på krise og krig, og utvikle et samfunn som understøtter militær innsats og som motstår sammensatte trusler». (Regjeringen, [Meld. St. 9 \(2024-2025\) - regjeringen.no](#), lastet ned 24.08.2026).

I etterkant er det blitt reist en debatt om «kunnskapsberedskap».

Kunnskapsavisen Khrono intervjuet i januar i år blant annet forsknings- og høyere kunnskapsminister Sigrun Aasland om temaet. Saken fikk overskriften «Vil varsles i god tid før små fag legges ned» (Khrono, [Vil varsles i god tid før små fag legges ned](#), lastet ned 24.08.2026). Khrono forteller i samme sak at i tildelingsbrevet sendt før jul 2025 til de statlige universitetene og høgskolene, går det fram at **Kunnskapsdepartementet ber om «å bli kontaktet i god tid dersom utdanningsinstitusjoner vurderer å legge ned små fag av nasjonal betydning»**.

I intervjuet utdyper ministeren: «- [d]ersom disse små fagene forsvinner blir vi avhengige av å hente kompetanse andre steder. Det er utfordrende i den verdenen vi lever i nå»

Ministeren presiserer at med små fag forstås «et fag med et lite fagmiljø, som finnes bare ett eller få steder». Av slike små fag og fagfelt, med tilhørende utdanninger, nevnes: tannteknikk og kirkemusikk.

Videre sier hun: «Det er institusjonene selv som har ansvar for å dimensjonere i tråd med samfunnets behov. Men her er det også et koordineringsbehov. Det handler om dialog og kartlegging».

På spørsmål fra Khrono om det innebærer at departementet skal bestemme hvilke fag som tilbys ved norske universitet og høgskoler, avkrefter statsråden det: «utdanningsinstitusjonene har selv ansvaret for å dimensjonere i tråd med samfunnets

behov». Samtidig understrekes følgende: «Men her er det også et koordineringsbehov. Det handler om dialog og kartlegging».

I samme mediesak er leder i Forskerforbundet intervjuet, Steinar Sæther. Han uttaler: «I sektoren er vi opptatt av å ha en stor grad av autonomi, men samtidig må vi ikke miste sentrale fagmiljø. Det man risikerer, er en overopphopning av billige studietilbud med dårlig og lite oppfølging av hver enkelt student».

Også Tor Grande, rektor ved NTNU og leder for Universitets- og Høgskolerådet (UHR), intervjues. Han erkjenner at «[d]et tar kort tid å bygge ned et fagmiljø». Og peker derfor på behovet for dialog: «[E]n dialog mellom sektoren og departementet er viktig, men dialog mellom institusjonene er minst like viktig. Sektoren er tjent med å løse denne utfordringen uten for mye politisk styring».

På spørsmål fra Khrono om situasjonen er slik at utdanningens fagmiljø er det eneste i Norge, svarer lederen av UHR: «Da er det svært utfordrende å tenke på å legge ned. Da er det **avgjørende med god dialog med departementet om veien videre [...]**»

[Uthevninger gjort av Ellen Nygard].

Hilsningstaler på
Jubileumsmarkeringen

3. september 2026
i Festsalen til OsloMet

Fra Norsk Forening for Service og Renhold.

Av Kristine Mortensbakke

3. september 2026 i Festsalen, Pilestredet 52

Kjære jubileumsgjester

På vegne av Norsk Forening for Service og Renhold (NFSR) er det en stor glede å få gratulere med 70-årsjubileet for etableringen av Statens Oldfrueskole og Statens Kjøkkensjefskole.

I dag deltar jeg både som tidligere student, med Bachelorgrad i Husøkonomi og Serviceledelse fra 2014 og som representant for NFSR. En forening som ble dannet etter en fusjon mellom NRTF (Norsk Renholdsteknisk Forening) og NHF (Norske Husøkonomers Forbund) i 2010.

Under denne jubileumsmarkeringen er vi samlet på tvers av generasjoner. Oldfrueutdanningen utviklet seg til en 2-årig utdanning i Husøkonomi, videre til bachelorgrad i Husøkonomi og Serviceledelse og til bachelor i Facility Management. Det er utrolig gøy at arrangementskomiteen har klart å samle representanter fra de ulike epokene av utdanningen.

Måten utdanningen har utviklet seg gjennom årene, er kanskje et svar på noe som har vært konstant. Nemlig behovet for kompetente ledere som ser helheten og forstår hvordan gode tjenester skapes.

Gjennom 70 år har utdanningen bidratt til å utvikle ledere og fagpersoner som har sørget for kvalitet, trygghet og effektiv drift innen helsevesen, institusjoner, hotell- og servicevirksomheter, ja, alle typer næringer. Det er en type kompetanse og arbeid som ikke alltid er det mest synlige, men som er helt avgjørende for at organisasjoner skal fungere godt.

Allikevel står vi for tiden uten en lederutdanning på bachelornivå innen fasilitetsstyring og serviceledelse. Jeg vil derfor ta med et lite utdrag fra et skriv daværende styreleder, Mari Røed, sendte til OsloMet i 2023, på veiene av styret i NFSR.

«Uten utdannede, dyktige og engasjerte ledere vil det bli vanskeligere for hvert år å opprettholde en bransje i konstant fornyelse og endring. Uten tilførsel til bransjens ledere vil det etter hvert bli vanskelig å levere gode og riktige fasilitetstjenester.

De som vil betale den største prisen for dette er ikke bransjen selv, men alle bransjer de leverer tjenester til. For det er nettopp dette som er kjernen av bransjen og faget: å levere tjenester som støtter og forbedrer effektiviteten til en organisasjons primære tjenester.»

Jeg syns denne teksten viser hvorfor NFSR mener utdanningen vår er av stor betydning for samfunnet. Og det er imponerende å se hvordan enkelte ildsjeler kjemper for denne utdanningen.

Vi i NFSR er stolte av å få feire de første 70 årene sammen med dere, og vi håper og tror at utdanningen også i framtiden vil være en viktig kilde til kompetanse, utvikling og lederskap for norsk arbeidsliv.

Gratulerer med jubileet!

Fra Kost- og ernæringsforbundet i Delta.

Av Arnt R. Steffensen

3. september 2026 i Festsalen, Pilestredet 52

Som leder i Kost- og ernæringsforbundet er det naturlig å si noen ord om Statens Kjøkkensjefskoles 70-årsjubileum, blant venner bedre kjent som kostøkonomen, dette er et jubileum som står oss spesielt nært. For frøene til det som ble etablert i 1956 ble sådd allerede i de første etterkrigsårene. Kjøkkensjefer ved landets sykehus så behovet for en egen utdanning, forsto at de da burde organisere seg, og juni 1948 ble De Norske Sykehuskjøkkensjefers Forening grunnlagt, det som heter Kost- og ernæringsforbundet i dag.

Et kursutvalg utarbeidet og holdt kortere og lengre kurs, og i 1956 startet det første kullet ved Statens kjøkkensjefskole, en lederutdanning som ga kokker kompetanse til å lede storkjøkken, der ledelse, økonomi og ernæring var bærebjelker i utdanningen.

Som representant for en av utdanningens fødselshjelpere er det derfor hyggelig å stå her i kveld, samtidig som er det naturlig å kjenne på et visst vemod. For selv om vi finner kunnskapen og verdiene blant dyktige kostøkonomer på sykehjem, sykehus og institusjoner over hele landet, eksisterer ikke studiet lenger.

Da utdanningen ble lagt ned for drøyt ti år siden var det mange i kjøkken- og ernæringsmiljøene som uttrykte dyp bekymring. Var det virkelig klokt å legge ned den eneste videreutdanningen for ernæringskokker, på terskelen til eldrebølgen, og i en situasjon der rekrutteringen til kokkefagene var på vei ned?

Vi må bare konstatere at det var grunn til bekymringen.

Kjøkkendrift er i dag en langt mer kompleks oppgave enn for bare noen år siden. Vi har fått et stadig mer detaljert lovverk knyttet til matproduksjon. Myndighetene stiller krav om miljø og bærekraft, matsvinn, innkjøpsavtaler og regelverk for offentlige anskaffelser. Det handler om organisering, infrastruktur og en logistikk som kan ta pusten fra en stakkar.

Det er lite i læreplanen for kokkefaget som gir kompetanse på noe av dette.

Og i tillegg har vi fått et nytt ord i vokabularet. Matberedskap. Hvordan skal man sørge for god og riktig mat dersom kriser oppstår? Hvis grensene stenges, hvis forsyninger uteblir, hvis strømmen forsvinner, og man faktisk ikke har et system der man har et beredskapslager.

Neste år kommer Helsedirektoratet med *Nasjonal, faglig retningslinje for mat, måltider og ernæring i helseinstitusjoner*, der matberedskap blir en egen anbefaling. Det er bra. Men et beredskapslager hjelper lite dersom ingen vet hvordan måltidene skal planlegges, tilberedes, organiseres og tilpasses brukerens behov.

Kompetanse på dette nivået er ikke noe man tenke seg fram til. Det må bygges, vedlikeholdes og videreføres til neste generasjon. Flere arbeidsgivere stiller nå krav til studiepoeng når de skal ansette ledere. Uten en spesialisert utdanning risikerer vi at vi får kjøkkenledere i fremtiden som har nydelige bachelorgrader, men som aldri har holdt i en kniv.

70 år er en respektabel alder. Men noen historier måles ikke bare i antall år. De måles i betydningen de har hatt for menneskene de har utdannet, for arbeidsplassene de har formet, for samfunnet de har tjent og ikke minst de brukere, beboere og pasienter som har nytt godt av kompetansen den har gitt.

Det er egentlig ganske imponerende at en utdanning som forsvant for ti år siden, fremdeles er en del av diskusjonene. Kanskje er det fordi behovet er like stort som før.

Derfor markerer vi ikke bare et jubileum i kveld, vi markerer en arv, en kompetanse og en idé som fremdeles lever. At kostøkonomen ble lagt ned, betyr ikke at det endelige punktum må være satt. Den venter bare på at noen skal skrive neste kapittel.

Kjære alle saman,

70 år er sjølvsagt ein god grunn til å sjå bakover.

Men det mest interessante ved denne historia er eigentleg kor tydeleg ho peikar framover.

Då Statens Oldfrueskole blei etablert i 1955, og Statens Kjøkkensjefskole året etter, brukte ein ikkje ord som Facility Management, digital bygningsdrift, kunstig intelligens eller integrerte servicetenester.

Men ein hadde forstått noko heilt grunnleggjande:

Også organisasjonen bak organisasjonen må leiast.

Eit sjukehus fungerer ikkje berre på grunn av legane og sjukepleiarane. Ein skule fungerer ikkje berre på grunn av lærarane. Ei industriverksemd fungerer ikkje berre på grunn av produksjonen.

Nokon må sørgje for maten, reinhaldet, bygga, teknikken, logistikken, energien, menneska og økonomien – og ikkje minst for at alt dette verkar saman.

Ellen har brukt uttrykket «**organisasjonen i organisasjonen**».

Eg synest det treff svært godt.

For namna har endra seg. Frå oldfrue og kjøkkensjef, via husøkonomi og serviceleiing, til Facility Management.

Men behovet har ikkje blitt mindre.

Oppgåva har blitt mykje større.

Ta eit moderne sjukehus.

Der kan ein FM-leiar ha ansvar for at reinhaldet held eit nivå som reduserer smitterisiko. At mat og måltid fungerer for pasientar med heilt ulike behov. At ventilasjon, temperatur, vatn, straum og tekniske anlegg fungerer døgnet rundt. At avfall blir handtert rett. At varer og menneske kjem fram. At drifta held fram dersom noko sviktar.

Og alt dette skal skje medan sjukehuset behandlar pasientar.

Det finst ganske enkelt ikkje noko tidspunkt der ein kan seie: «No stengjer vi bygget ei veke og ordnar dette.»

Det krev både fagkunnskap og leiing.

Det same gjeld eit stort omsorgssenter, ein universitetscampus eller ein vidaregåande skule.

Her møtest menneske med svært ulike behov. Reinhald skal planleggjast rundt brukarar og aktivitet. Måltid skal vere trygge, gode og ernæringsmessig rette. Inneklimaet skal fungere. Energiforbruket skal ned. Bygga skal vere tilgjengelege. Leverandørar skal styrast, tilsette skal leiast og avvik skal handterast.

Eller ta store industri- og energianlegg.

Der kan feil drift få heilt andre konsekvensar enn eit kaldt kontor eller ein heis som står.

På komplekse anlegg må teknisk drift, reinhald, logistikk, tryggleik, vedlikehald og beredskap vere integrert med sjølve produksjonen. Kompetansen må vere høg – og folk må forstå både sitt eige fag og konsekvensane for heilskapen.

Og så har vi reinhaldet.

På eit kontor kan det sjå enkelt ut. Men flyttar vi reinhaldet inn på eit sjukehus, eit laboratorium, ein næringsmiddelverksemd eller ein stor transportterminal, blir reinhald plutsleg ein del av både smittevern, kvalitet, HMS og kontinuitet. Og store kontorbygg har sine utfordringer med ulike soner, infrastruktur, brukaromsyn og teknologi.

Det same med mat og måltid.

Å drive ei lita kantine er éi oppgåve. Å ha ansvar for å produsere og servere hundrevis og tusenvis av måltid kvar dag på sjukehus, skular, omsorgsinstitusjonar eller store arbeidsplassar – med krav til mattryggleik, allergen, ernæring, logistikk, bemanning og økonomi – er noko heilt anna.

Og dette er nettopp poenget:

Facility Management er ikkje berre eitt fag. Det er evna til å få mange fag til å verke saman.

I dag blir denne oppgåva endå meir krevjande.

Bygga våre er blitt digitale system.

Sensorar overvaker temperatur, luft, energibruk og aktivitet. Driftsdata skal analyserast. Kunstig intelligens kan etter kvart føresjå feil før dei skjer. Energiforbruk skal optimaliserast. Ressursar skal brukast meir sirkulært. Klimafotavtrykket skal ned.

Samtidig aukar krava til beredskap, tryggleik og kontinuitet.

Tenk på eit stort sjukehus, ein flyplass, ein universitetscampus, eit kjøpesenter, ein jernbanestasjon, eit datasenter, eit museum eller eit stort kontorkompleks.

Kva skjer dersom straumen går?

Dersom ventilasjonen sviktar?

Dersom vatnet kjem inn?

Dersom eit digitalt system fell ut?

Dersom ein epidemi endrar måten bygget må drivast på?

Dersom hundrevis eller tusenvis av menneske må få informasjon, mat, tryggleik og alternative løysingar på kort tid?

Det er då ein verkeleg ser verdien av høg FM-kompetanse.

Og det er difor vi treng leiarar som klarer å sjå heilskapen.

Ikkje berre teknologien.

Ikkje berre økonomien.

Ikkje berre menneska.

Men **samanhengen mellom dei.**

Dette behovet møter vi i NHO Service og Handel kvar einaste dag.

Hos leverandørane av reinhald, mat og måltid, bygningsdrift, eigedomsservice og servicehandverk.

Men også hos kundane deira: kommunar, statlege verksemder, helseføretak, industri, eigedomsaktørar og store private verksemder.

Og vi møter det på arbeidstakarsida.

Så dette er ikkje ein utdanning éi bransje ønskjer seg.

Det er kompetanse store delar av arbeidslivet er avhengig av.

Vi gjer mykje på kompetanseområdet for dei aktuelle faga- Vi har utarbeida Kompetansestandard Renhold som har stor utbreiing. Vi lanserer den nye kompetansestandar Mat og Måltidstenester 23. sept. Begge disse er for nye tilsette som skal inn i yrket. Vi sit i faglege råd for både driftsrelaterte fagbrev, blant anna i reinhaldsfaget og byggdriftarfaget, samt fagbrev innan matområdet. Vi samarbeider med fagskoler om videreutdanning for mellom leiarar og spesialistutdanningar. Og vi er i dialog med private aktørar som tilbyr moduler og kurs.

Nå ser vi oss rundt etter samarbeidsaktører - og har fleire vegar å gå.

Ei framtidig, brei, forskingsbasert, internasjonalt inspirert og arbeidslivsforankra FM-utdanning kan finne heimen sin ved NMBU, NTNU eller Universitetet i Stavanger. Eller i Oslo eller Lillestrøm i regi av Oslo MEt.

Ho kan utviklast i fagskulesektoren, kanskje gjennom nye former for yrkesbachelor.

Og vi kjem heilt sikkert til å sjå meir modulbasert kompetanseutvikling frå profesjonelle kurs- og utdanningsmiljø.

For oss er det viktigaste ikkje kven som eig utdanninga. Det viktigaste er at Noreg får henne.

Men når det er sagt:

Vi skulle svært gjerne sett at OsloMet tok denne posisjonen.

For her finst historia.

Her finst ein fagleg arv innan husøkonomi, serviceleiing og Facility Management.

Og med den nye campusen i Lillestrøm finst det no eit sjeldan høve til å byggje noko nytt.

Ikkje å kopiere utdanninga frå 1955.

Ikkje eingong berre å gjenopprette bacheloren som ein gong fanst.

Men å ta med seg det beste frå denne profesjonstradisjonen – nærleiken til praksis, forståinga av service, leiing av menneske og evna til å sjå funksjonane i samanheng – og byggje vidare.

Med teknologi og data.

Med kunstig intelligens.

Med energi og berekraft.

Med økonomi, kontraktar og innkjøp.

Med beredskap, innovasjon og endringsleiing.

Og med eit sterkt internasjonalt utsyn.

Ei bachelor-grad kan vere stammen.

Rundt han kan vi byggje etter- og vidareutdanning, forskning, innovasjon og praksisnære prosjekt i samarbeid med kommunar, helseføretak, bygningseigarar, arbeidstakarar og næringsliv.

Difor har vi også lufta tanken om eit akademisk og forskningsbasert **senter for FM-studier**.

Eit miljø som kan bli ein fagleg motor – ikkje berre for studentane, men for heile fagfeltet.

Og då kan ein jo sjå på dei tre orda OsloMet sjølv har valt for Lillestrøm:

Helse. Organisasjon. Teknologi.

Eg har vanskeleg for å finne tre ord som skildrar framtidens Facility Management betre.

FM ligg akkurat i kryssingspunktet mellom desse.

Så kanskje dette jubileet ikkje berre skal minne oss om at nokon i 1955 og 1956 var framsynte nok til å byggje utdanning for eit arbeidsliv i endring.

Kanskje det også skal utfordre oss til å vere like framsynte no.

Dei venta ikkje til framtidens yrkestitlar var ferdig definerte.

Dei såg eit behov.

Og dei bygde kompetansen.

Det synest eg vi skal gjere igjen.

Gratulerer med 70 år – og lukke til med dei neste 70.